

Etusivu>Hae oikeusalan ammattilaisia>Oikeudelliset ammatit

Oikeudelliset ammatit

Puola

Tällä sivulla kerrotaan oikeusalan ammateista Puolassa. Syyttäjät (prokuratorzy) Yleiset tuomioistuimet Oikeusalan ammatit tuomioistuimissa Tuomarit (sędziowie) Maallikkotuomarit (lawnicy) Tuomioistuineläkimiehet (referendarze sądowi) Oikeussihteerit (asystenci sędziego) Kansliahenkilöstö Asianajajat (adwokaci) Toimistoasianajajat / oikeudelliset neuvonantajat (radcowie prawni) Notaarit (notariusze) Ulosottomiehet (komornicy sądowi) Maksuttomia oikeuspalveluja tarjoavat organisaatiot

Syyttäjät (prokuratorzy)

Organisaatio

Jäljempänä kuvattu rakenne koskee yleistä syyttäjälaitosta ja siihen liittyviä säädöksiä 9. lokakuuta 2009 annetun lain mukaisesti.

Puolan syyttäjälaitokseen kuuluvat

valtakunnansyyttäjä (prokurator generalny)

valtakunnansyyttäjän alaisuudessa toimivat syyttäjälaitoksen yleisten ja sotilasoikeudellisten yksiköiden syyttäjät

Kansakunnan muistin instituutin (*Instytut Pamięci Narodowej*) ja Puolan kansaa vastaan tehtyjen rikosten syytelautakunnan (*Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu*) syyttäjät.

Syyttäjälaitoksen korkeimmassa asemassa on valtakunnansyyttäjä, jonka Puolan presidentti nimittää virkaan kansallisen tuomioistuinneuvoston ja kansallisen syyttäjäneuvoston nimeämien ehdokkaiden joukosta. Valtakunnansyyttäjä laatii syyttäjälaitoksen toiminnasta vuosikertomuksen pääministerille. Hän myös nimittää yleiset ja sotilassyyttäjät kansallisen syyttäjäneuvoston nimeämien ehdokkaiden joukosta.

Syyttäjälaitoksen yleiset yksiköt on jaettu **neljälle tasolle**:

valtakunnansyyttäjänvirasto

muutoksenhakuasteen syyttäjänvirasto

alueelliset syyttäjänvirastot

paikalliset syyttäjänvirastot.

Syyttäjälaitoksen sotilasoikeudelliset yksiköt on jaettu kolmelle tasolle:

korkeimman sotilassyyttäjän virasto

alueelliset sotilassyyttäjänvirastot

paikalliset sotilassyyttäjänvirastot.

Kansakunnan muistin instituutin ja Puolan kansaa vastaan tehtyjen rikosten syytelautakunnan syyttäjät on järjestetty seuraavasti:

Puolan kansaa vastaan tehtyjen rikosten päälautakunnan syyttäjät

Puolan kansaa vastaan tehtyjen rikosten päälautakunnan eri osastojen syyttäjät

Turvallisuustutkimusviraston (*Biuro lustracyjne*) syyttäjät

Turvallisuustutkimusviraston eri osastojen syyttäjät.

Puolan oikeusjärjestelmässä tehdään ero valtakunnansyyttäjän nimittämien yleisten syyttäjien ja yksityisten syyttäjien välillä. Yksityiset syyttäjät osallistuvat rikosoikeudenkäynteihin asianosaisina ja voivat menettelysääntöjen mukaan avustaa yleisiä syyttäjiä näiden työssä.

Puolan lainsäädännössä säädetään useista oikeuslaitoksen ammattikuntien itsehallintoelimitystä. Näitä ovat valtakunnansyyttäjänvirastossa toimiva syyttäjänneuvosto (*Rada Prokuratorów*), syyttäjinedustustot ja alueelliset valituslautakunnat. Nämä elimet ovat kuitenkin luonteeltaan tiukasti syyttäjälaitoksen sisäisiä ja organisaatioon liittyviä. Niillä ei ole omia verkkosivustoja eivätkä ne tarjoa verkkopalveluita.

Lisätietoa Puolan syyttäjälaitoksesta on saatavilla Puolan valtakunnansyyttäjän [verkkosivustolla](#).

Yleisen syyttäjän tehtävät

Yleisen syyttäjälaitoksen tärkeimpänä tehtävänä on **varmistaa lain noudattaminen ja valvoa rikosoikeudellisia menettelyjä**.

Yleisten syyttäjien tehtävänä on muun muassa:

käynnistää esitutkintamenettelyt rikosasioissa ja valvoa niitä

toimia yleisenä syyttäjänä tuomioistuimissa

huolehtia syytteeeseenpanosta rikos- ja riita-asioissa ja osallistua tuomioistuinmenettelyihin riita-, työoikeus- ja sosiaaliturva-asioissa oikeusvaltion

periaatteiden, yleisen edun ja kansalaisten omaisuuden ja oikeuksien suojelemiseksi

toteuttaa laissa säädetyt toimet lainsäädännön oikean ja yhdenmukaisen soveltamisen varmistamiseksi

tutkia rikollisuuteen ja sen torjuntaan ja ehkäisemiseen liittyviä kysymyksiä

kerätä, käsitellä ja analysoida tietojärjestelmissä tietoja, jotka on saatu syyttäjien itsensä suorittamista tai heidän valvonnassaan lain nojalla suoritetuista tutkimuksista

tehdä yhteistyötä hallintoelinten kanssa rikosten ja lainsäädännön rikkomisen torjumiseksi

tehdä yhteistyötä kansainvälisten viranomaisten kanssa ja osallistua niiden johdolla toteutettaviin menettelyihin lainvalvonnan ja rikostorjunnan alalla.

Yleisen syyttäjän oikeudet ja velvollisuudet:

Yleisen syyttäjän on toimittava lainsäädännön nojalla puolueettomuusperiaatteen ja kaikkien kansalaisten yhdenvertaisen kohtelun periaatteen mukaisesti.

Vaikka syyttäjälaitos on järjestetty hierarkkisesti, kukin syyttäjä hoitaa tehtäviään täysin riippumattomasti. Yleinen syyttäjä ei saa osallistua politiikkaan eikä hänellä saa olla muita tehtäviä, ja hänen on kehitettävä ammattitaitoaan jatkuvasti.

Yleinen syyttäjä käsittelee pääasiassa rikosasioita. Hän voi kuitenkin osallistua silloin tällöin myös riita-asioihin, jotka koskevat lähinnä isyyden vahvistamista, vanhempainoikeuksien menettämistä, oikeustoimikelvottomuutta ja hallinto-oikeudellisia asioita, jotka liittyvät tavallisesti kiinteistö- tai rakennuslainsäädäntöön. Jokaisessa alueellisessa syyttäjänvirastossa toimii yksi syyttäjä, joka on erikoistunut rikosasioissa tehtävään kansainväliseen yhteistyöhön.

Yleiset tuomioistuimet

Organisaatio

Puolan yleiset tuomioistuimet ovat:

alioikeudet (*sądy rejonowe*)

aluetuomioistuimet (*sądy okręgowe*)

muutoksenhakutuomioistuimet (*sądy apelacyjne*).

Yleiset tuomioistuimet käyttävät tuomiovaltaa (muissa kuin hallinto- ja sotilastuomioistuinten ja korkeimman oikeuden tuomiovaltaan kuuluvissa asioissa) ja hoitavat myös muita oikeudellisen suojelun piiriin kuuluvia tehtäviä, jotka niille on osoitettu laissa. Tuomioistuinten toimintaa valvoo korkein oikeus lain mukaisesti.

Alioikeuden toimivalta kattaa yhden tai useampia kuntia (tietyissä tapauksissa yhdessä kunnassa, esimerkiksi suurissa kaupungeissa, voi toimia useampia alioikeuksia).

Alioikeuden päätöksiä koskevat muutoksenhaut käsittelee toisena oikeusasteena aluetuomioistuin, joka lisäksi käsittelee tietyt asiat ensimmäisenä oikeusasteena. Aluetuomioistuimen toimivaltaan eli tuomiopiiriin kuuluu aina vähintään kaksi alioikeutta.

Aluetuomioistuimen ensimmäisenä oikeusasteena tekemiä päätöksiä koskevat muutoksenhaut käsittelee muutoksenhakutuomioistuin.

Muutoksenhakutuomioistuimen tuomiopiiriin kuuluu aina vähintään kaksi aluetuomioistuinta.

Tuomioistuinta johtaa presidentti. Tuomioistuimen presidentin toimikausi on alioikeudessa neljä ja aluetuomioistuimessa ja muutoksenhakutuomioistuimessa kuusi vuotta.

Oikeusalan ammatit tuomioistuimissa

Puolan yleiset tuomioistuimet käyttävät tuomiovaltaa (muissa kuin hallinto- ja sotilastuomioistuinten ja korkeimman oikeuden tuomiovaltaan kuuluvissa asioissa) ja hoitavat myös muita oikeudellisen suojelun piiriin kuuluvia tehtäviä, jotka niille on osoitettu laissa. Tuomiovaltaan kuuluvien tehtävien hoito kuuluu yksinomaan tuomareille. Sen sijaan muita, oikeudellisen suojelun piiriin kuuluvia tehtäviä hoitavat tuomioistuinlakimiehet ja vanhemmat tuomioistuinlakimiehet (ja tarvittaessa myös tuomarit).

Tuomarit (*sędziowie*)

Puolan oikeusjärjestelmässä erotetaan toisistaan **ammattituomarit** ja **maallikkotuomarit**.

Tuomarit hoitavat tuomiovaltaan piiriin kuuluvia tehtäviä. Ammattituomarit nimittää virkaan tasavallan presidentti kansallisen tuomioistuinneuvoston esityksestä määräämättömäksi ajaksi.

Tuomarit hoitavat virkatehtäviään riippumattomasti ja noudattavat siinä ainoastaan perustuslakia ja muita lakeja.

Tuomioistuinten ja tuomarien riippumattomuuden varmistaa **kansallinen tuomioistuinneuvosto**, joka on perustuslaillinen elin.

Tuomarien riippumattomuus taataan perustuslaissa, jossa säädetään tuomarien koskemattomuudesta ja erottamattomuudesta.

Ammattituomarit voivat joutua vastaamaan virkavirheestä kurinpitomenettelyssä. Kurinpitoasioissa toimivaltaisia ovat ensimmäisessä oikeusasteessa muutoksenhakutuomioistuimet ja toisessa oikeusasteessa korkein oikeus.

Maallikkotuomarit (*lawnicy*)

Maallikkotuomarien osallistuminen oikeudenhoitoon perustuu Puolan tasavallan perustuslakiin. Maallikkotuomarit hoitavat virkatehtäviään riippumattomasti ja noudattavat siinä ammattituomarien tavoin ainoastaan perustuslakia ja muita lakeja. Oikeudellisten kysymysten käsittelyssä maallikkotuomareilla on samat oikeudet kuin ammattituomareilla. Maallikkotuomari ei voi toimia oikeuden puheenjohtajana eikä (periaatteessa) hoitaa ammattituomarin tehtäviä istuntosalin ulkopuolella.

Sekä siviili- että rikosoikeudellisissa menettelyissä periaatteena on, että asiat käsittelee yksi tuomari, jolloin maallikkotuomari ei osallistu menettelyyn.

Molempia oikeudenkäyntimenettelyjä koskevissa laeissa säädetään kuitenkin, että tiettyjen yhteiskunnallisesti merkittävien asioiden käsittelyyn osallistuu myös maallikkotuomareita.

Maallikkotuomarien valinnasta vastaavat kunkin tuomioistuimen tuomiopiirissä sijaitsevien kuntien kunnanhallitukset. Maallikkotuomarien toimikausi on neljä vuotta.

Tuomioistuinlakimiehet (*referendarze sądowi*)

Tuomioistuinlakimiehet hoitavat alioikeuksissa ja aluetuomioistuimissa näille tuomioistuimille laissa osoitettuja oikeudelliseen suojeluun liittyviä tehtäviä.

Heidän työsuhteensa perustuu nimitykseen nimityskirjassa mainitusta päivämäärästä alkaen. Tuomioistuinlakimiehet nimittää virkaan ja heidän työsuhteensa vahvistaa muutoksenhakutuomioistuimen presidentti.

Siviilioikeudellisissa menettelyissä tuomioistuinlakimiehellä on hänelle uskottujen tehtävien puitteissa tuomarin valtuudet, ellei laissa toisin säädetä. Sen sijaan rikosoikeudellisissa menettelyissä sekä tiettyjä järjestysrikkomuksia ja verorikoksia koskevissa asioissa he voivat vain antaa suosituksia ja laissa erikseen säädettyissä tapauksissa päätöksiä ja määräyksiä.

Tuomioistuinlakimiehet ovat tuomioistuijien virkamiehiä, jolla on valtuudet hoitaa tuomioistuimille osoitettuja oikeudelliseen suojeluun liittyviä tehtäviä toimivaltuuksiensa asettamisrajoissa. Tuomioistuinlakimiehet hoitavat tehtäviään riippumattomasti tuomioistuimen päätösten ja lain säännösten puitteissa. Tämä riippumattomuus edellyttää, että heidän tehtävänsä on sekä organisaation kannalta että toiminnallisesti erotettu muista elimistä sen varmistamiseksi, että he hoitavat näitä lakisääteisiä tehtäviä itsenäisesti.

[Tietosivu tuomioistuinlakimiehen ammatista.](#) PDF (374 Kb) [en](#)

Oikeussihteerit (*asystenci sądziego*)

Oikeussihteerit hoitavat tuomioistuimessa oikeudenkäyntien valmisteluun liittyviä tehtäviä sekä tehtäviä, joiden tarkoituksena on varmistaa tuomioistuimen sisäisen toiminnan sujuvuus (sekä tuomiovaltan käyttöön että muuhun oikeudellisen suojelun piiriin kuuluvien tehtävien osalta). Hakijat valitaan tehtävään kilpailun kautta.

[Tietosivu oikeussihteerin ammatista.](#) PDF (374 Kb) [en](#)

Kansliahenkilöstö

Kansliahenkilöstö hoitaa kaikissa yleisissä tuomioistuimissa yleisiä hallinnollisia tehtäviä, joita ei ole osoitettu millekään muulle ammattikunnalle. Henkilöstön jäsenet muun muassa laativat oikeudenistuntojen pöytäkirjat, hallinnoivat tuomarien työtä ja hoitavat tuomioistuimen sihteeristötehtäviä. Kansliahenkilöstön oikeudet ja velvollisuudet ja palvelukseenoton edellytykset on vahvistettu tuomioistuinten ja syyttäjälaitoksen työntekijöitä koskevassa laissa. Hakijat valitaan tehtävään kilpailun kautta.

[Tietosivu kansliahenkilöstön ammatista.](#) PDF (379 Kb) [en](#)

Oikeusalan ammattien organisaatio

Asianajajat (*adwokaci*)

Asianajajat tarjoavat Puolassa asianajopalveluja, jotka liittyvät kansalaisoikeuksien ja vapauksien suojaamiseen. He antavat oikeusapua ja laativat oikeudellisia lausuntoja. Lisäksi he edustavat asianosaisia rikos-, siviili-, perhe- ja nuorisooikeudellisissa asioissa, työ- ja sosiaaliturvalainsäädäntöä koskevissa asioissa ja korkeimman hallinto-oikeuden oikeudenkäynneissä.

Puolassa ei ole asianajajille tarkoitettua virallista erikoistumiskoulutusta, vaan kukin asianajaja voi valita vapaasti oman erikoisalansa. Asianajajan täytyy kuitenkin kyetä tarjoamaan oikeudellisia palveluja erityyppisissä asioissa, sillä Puolan lainsäädännössä taataan valtion antama oikeusapu vähävaraisille. Puolassa on 24 **alueellista asianajajaneuvostoa** ja valtakunnallisesti toimiva **yleinen asianajajaneuvosto**. Nämä riippumattomat elimet vastaavat asianajajien edustamisesta ja heidän ammatillisten oikeuksiensa suojelemisesta, asianajajien ammattitaidon kehittamisestä, asianajajaharjoittelijoiden ammatillisista ohjeista ja ammattikäytäntöjä koskevien sääntöjen vahvistamisesta ja edistämisestä sekä niiden noudattamisen varmistamisesta.

Oikeudelliset tietokannat

Lisätietoa on saatavissa yleisen asianajajaneuvoston [verkkosivustolla](#).

Toimistoasianajajat / oikeudelliset neuvonantajat (*radcowie prawni*)

Oikeudelliset neuvonantajat tarjoavat oikeudellisia palveluja yrityksille, organisaatioille ja luonnollisille henkilöille. He antavat oikeusapua ja laativat oikeudellisia lausuntoja. Toisin kuin asianajajat, he voivat olla työsuhteessa kolmansiin. Asianajajien ja oikeudellisten neuvonantajien prosessuaaliset oikeudet yhdenmukaistettiin 1. heinäkuuta 2015, ja siitä lähtien myös oikeudelliset neuvonantajat ovat voineet edustaa päämiestään rikosoikeudellisessa menettelyssä, edellyttäen että he eivät ole kolmannen palveluksessa. Lisäksi he voivat edustaa päämiestään järjestyksikkömuksia koskevissa asioissa ja antaa puolustukselle oikeudellista neuvontaa kurinpitomenettelyissä.

Oikeudellisten neuvonantajien ammatillisia edustuselimiä ovat **piiriyhdistykset** ja **valtakunnallinen asianajajaliitto**. Nämä riippumattomat elimet vastaavat oikeudellisten neuvonantajien edustamisesta ja heidän ammatillisten oikeuksiensa suojelemisesta, oikeudellisten neuvonantajien ammattitaidon kehittamisestä, harjoittelijoiden ammatillisista ohjeista ja ammattikäytäntöjä koskevien sääntöjen vahvistamisesta ja edistämisestä sekä niiden noudattamisen varmistamisesta.

Oikeudelliset tietokannat

Lisätietoa on saatavissa Puolan oikeudellisten neuvonantajien [verkkosivustolla](#).

Notaarit (*notariusze*)

Organisaatio

Oikeusministeri nimittää notaarit ja määrää näiden toimiston toimipaikan asianomaisten hakemuksesta toimivaltaista alueellista notaarineuvostoa kuultuaan.

Oikeusministerillä on myös valtuudet erottaa notaari.

Oikeusministeriö pitää yllä notaarirekisteriä ja vahvistaa notaaripalvelujen enimmäishinnat.

Notaareilla on Puolassa 11 **alueellista yhdistystä** ja **valtakunnallinen notaariliitto**.

Asema ja tehtävät

Notaarilla on valtuudet suorittaa toimia, jotka liittyvät osapuolten velvollisuuksiin (esimerkiksi kiinteistön luovutuksen yhteydessä) tai jotka he haluavat toteuttaa notaarin vahvistamina.

Notaarina toimiminen edellyttää yleistä luottamusta. Notaarit takaavat valtion edustajina kiinteistökauppojen turvallisuuden.

Notaarit suorittavat myös seuraavia tehtäviä: laativat virallisia asiakirjoja, antavat mm. perintötodistuksia ja muita todistuksia ja lausuntoja, laativat pöytäkirjoja, tekevät vekseleitä ja sekkejä koskevia protesteja, tallettavat rahaa, arvopapereita ja asiakirjoja, myös sähköisiä asiakirjoja, rekisteröivät asiakirjoja sekä antavat niistä jäljennöksiä ja otteita ja laativat asianosaisten pyynnöstä asiakirja- ja lausuntoluonnoksia sekä suorittavat muita erikseen määriteltyjä tehtäviä.

Asiakirjat, jotka notaari on laatinut lain mukaisesti, katsotaan virallisiksi asiakirjoiksi.

Julkiset notaarit toimivat yksityisissä notaaritoimistoissa. Yksi notaari voi hoitaa vain yhtä toimistoa, mutta useampi notaari voi myös yhdessä hoitaa notaaritoimistoa yksityisoikeudellisena yhtiönä. Siinä tapauksessa kukin notaari suorittaa notaarintehtäviä omista nimissään ja vastaa omasta toiminnastaan itse.

Oikeudelliset tietokannat

Lisätietoja on saatavissa Puolan notaariliiton [verkkosivustolla](#) (vain puolaksi).

Muut oikeusalan ammatit

Puolan oikeusjärjestelmässä tunnetaan myös seuraavat oikeusalan ammatit: **ulosottomiehet** (*komornicy sądowi*).

Ulosottomiehet

Puolan oikeusjärjestelmässä ulosottomiehet ovat tuomiovaltaa käyttävien elimien avustajia. Ulosottomiehet ovat valtion virkamiehiä, koska vain tällainen asema riittää oikeuttamaan heidän toimintansa, joka ulottuu pitkälle kansalaisoikeuksien ja -vapauksien alueelle. Näihin tehtäviin kuuluvat erityisesti pakkotoimet, jotka ovat tarpeen oikeuden päätösten täytäntöön panemiseksi sekä oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan perustuslaillisen oikeuden toteuttamiseksi.

Ulosottomiesten toimivaltuuksiin kuuluu siviilioikeudellisiin asioihin liittyvien täytäntöönpanomääräysten toteuttaminen.

Oikeusministeri nimittää ulosottomiehet ulosottomiehistä annetussa laissa säädetyt vaatimukset täyttävien hakijoiden joukosta. Näihin vaatimuksiin kuuluvat muun muassa ylempi oikeustieteen tutkinto, ammatillisen harjoittelun ja ulosottomiehen tutkinnon suorittaminen sekä vähintään kaksivuotinen työharjoittelu avustavana ulosottomiehenä.

Ulosottomiesten toimintaa valvovat oikeusministeri ja niiden tuomioistuinten presidentit, joiden yhteydessä ulosottomiehet työskentelevät, sekä ulosottomiesten **valtakunnallinen ulosottomiesten liitto** ja **alueelliset yhdistykset**.

Lisätietoja on saatavissa [oikeusministeriön](#) ja [ulosottomiesten liiton](#) verkkosivustolla.

Maksuttomia oikeuspalveluja tarjoavat organisaatiot

Puolassa monet organisaatiot tarjoavat maksuttomia oikeuspalveluja. Tällaisia ovat muun muassa työllisyystyö ja yleisestä järjestyksestä vastaavan ministeriön Sininen linja -palvelu (**Niebieska Linia**), jolla pyritään torjumaan perheväkivaltaa. Lisätietoa on saatavissa Sinisen linjan [verkkosivustolla](#). Palveluun voi ottaa yhteyttä myös soittamalla numeroon +48 22 668 70 00.

Oikeusklinikat (**Kliniki Prawa**) tarjoavat maksutonta oikeusapua. Oikeusapua antavat Puolan suurten yliopistojen oikeustieteellisten tiedekuntien opiskelijajärjestöihin kuuluvat opiskelijat.

Päivitetty viimeksi: 13/10/2016

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.